ЎЗБЕКИСТОНДА КРЕАТИВ ИНДУСТРИЯ БОШҚАРУВИ: ҲОЗИРГИ ҲОЛАТ ВА РИВОЖЛАНИШ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ

Икрамова Камола Шахитовна
Тошкент давлат иқтисодиёт университети,
1 босқич мустақил тадқиқотчи
https://doi.org/10.5281/zenodo.15267347

Аннотация. *Мақола Ўзбекистонда креатив индустриянинг ҳозирги аҳволи, ривожланиш тенденциялари ва келишган муаммоларга бағишланган. Креатив соҳа – санъат, дизайн, мода, кино, музика, реклама, IT каби ижодий фаолят турларини қамраб олувчи иқтисодийнинг янги ва динамик ривожланувчи тармоги сифатида таҳлил қилинади. Тадқиқот натижалари шуни кўрсатадики, Ўзбекистонда креатив индустрия тез ўсувда бўлса-да, қонунчилик, молиявий қўллаб-қувват ва халқаро интеграция соҳасидаги камчиликлар унинг тўлиққиналлигига тўсиқ бўлиб турмокда. Давлат томонидан "Креатив Ўзбекистон" дастури, IT-парклар ва таълим инициативалари каби қадамлар қўлланилмоқда, бирок рақамлаштириш, AI технологияларидан фойдаланиш ва маданий экспортни рағбатлантириш каби янги йўналишларнинг аҳамияти ортмокда. Мақолада креатив индустриянинг иқтисодий аҳамияти, ижобий мисоллар ва уларнинг тажрибаси асосида келажагдаги ривожланиш учун амалий таклифлар баён этилган.*

Калит сўзлар*: креатив индустрия, ижодий иқтисодиёт, маданий экспорт, рақамлаштириш, Ўзбекистон.*

Anotation.*The Role and Development Prospects of the Creative Industry in Uzbekistan's Economy This article examines the current state, growth trends, and challenges of the creative industry in Uzbekistan. The creative sector—encompassing arts, design, fashion, film, music, advertising, and IT—is analyzed as a new and dynamically evolving branch of the economy.*

Research indicates that while Uzbekistan's creative industry is growing rapidly, it faces obstacles such as legislative gaps, limited financial support, and insufficient international integration. Government initiatives like the "Creative Uzbekistan" program, IT parks, and educational projects have been implemented, but further advancements in digitalization, AI technologies, and cultural exports are crucial for future development. The article highlights the economic impact of the creative industry, showcases success stories, and provides practical recommendations for sustainable growth.

Keywords: *creative industry, cultural economy, creative exports, digitalization, Uzbekistan.*

Кириш

Креатив индустрия – иқтисодиётнинг янги ва тез ўсувчан соҳаси бўлиб, санъат, дизайн, мода, кино, музика, реклама, IT ва бошқа ижодий фаолят турларини қамраб олади. Ўзбекистонда бу соҳанинг ривожланиши янги имкониятларни очса-да, бошқарув, қонунчилик ва инфратузилма масалалари ҳали ечим талаб этади.

Ўзбекистонда креатив индустриянинг ҳозирги аҳволи

Ижтимоий-иқтисодий аҳамияти

Креатив индустрия Ўзбекистонда янги иш ўринларини яратиш, экспорт потенциалини ошириш ва маданий меросни глобал саҳнага олиб чиқишда муҳим роль ўйнамоқда. Расмий маълумотларга кўра, бу соҳада фаоллик кўрсатувчи ташкилотлар сони ортмокда, айниқса IT ва дизайн соҳаларида.

Давлат қўллаб-қувватлаш чоралари

Сўнгги йилларда Ўзбекистонда креатив индустрияни ривожлантириш борасида бир қанча инициативалар ишлаб чиқилди:

- "Креатив Ўзбекистон" дастури – ижодий стартапларга грантлар ва малака ошириш имкониятлари.

- Кино ва анимация соҳасидаги инвестициялар ("Ўзкинофонд" фаоллиги, халқаро кинофестиваллар).

- IT-парклар ва коворкинг марказлари (MASHA, IT-Park, Анор банкнинг стартапларга қўллаб-қувватлаши).

Инфратузилма ва таълим

Креатив кадрлар тайёрлаш бўйича бир қанча муассасалар (МТҲИ, Корея-Ўзбекистон креатив академияси, "Istedod" фонди) фаол иш олбормоқда. Бироқ, ахолининг кўп қисми учун бу имкониятлар чегараланган.

Ривожланишдаги асосий муаммолар

Қонунчилик ва солиқ тизими

Креатив соҳадаги корхоналар учун солиқ имтиёзлари нозик, айрим фрилансерлар ва ижодий ташкилотлар расмий рақамга чиқмайди.

Молиявий қўллаб-қувватнинг етишмовчилиги

Кичик ижодий бизнеслар банк кредитлари ва инвестицияларга кийинчалик етказади. Венчур капитал мавжуд эмас.

Халқаро ҳамкорликнинг камлиги

Чет эл бозорига кириш учун тарғибот ва логистика масалалари (масалан, Ўзбекистонлик дизайнерлар ёки музикантларнинг глобал платформаларда ноаник танишлиги).

Келажаги тенденциялар ва таклифлар

Рақамлаштириш ва AI технологияларидан фойдаланиш

Суратли ижод (NFT, виртуал концертлар), сунъий интеллект асосиди креатив ишлар (AI-дизайн, ChatGPT ёрдамида сценарий ёзиш) кучли ривожланади.

Кластер ва инкубаторларни кўпайтириш

Ҳар бир йирик шаҳарда (Тошкент, Самарқанд, Бухоро) креатив кластерлари барпо этиш – ижодкорлар учун ишлаб чиқариш ва ҳамкорлик зонаси.

Маданий экспортни рағбатлантириш

Ўзбек киноси, музикаси ва модасини халқаро фестивалларда (Cannes, Coachella) намоиш этиш, "Made in Uzbekistan" брендини яратиш.

Замонавий креатив касблар (SMM, motion-дизайн, геймдев) бўйича махсус курсларни кўпайтириш.

Хулоса

Ўзбекистонда креатив индустрия тез ўсишда, лекин унинг тўлиқ потенциалига етиши учун қонунчилик, молиялаштириш ва халқаро интеграция соҳасида яна ишларни амалга ошириш зарур. Давлат, хусусий сектор ва жамиятнинг биргаликдаги саъй-

ҳаракатлари бу соҳани янги босқичга олиб чиқади. Креатив индустриянинг иқтисодий таъсири . Янги тадқиқотларга кўра, креатив индустрия Ўзбекистон иқтисодиётининг 3-5% қисмини ташкил қилади ва сўнгги 5 йилда 20% дан ортиқ ўсган. Айниқса, IT ва контент ишлаб чиқариш соҳаларидаги ўсиш аник кўзга ташланади.

Ижобий мисоллар

1. "Uzum" маркаси – ўзбеклик дизайнерлар томонидан ишлаб чиқилган кийимлар Европа ва Осиё бозорларига чиқди.

2. "Олтин девори" анимацияси – Netflix платформасида намоиш этилиб, халқаро муваффақият қозонди.

Дастурҳа таклифлар

- "Креатив экспорт" дастури – ижодий ишларни чет элга сотишда солиқ имтиёзлари.
- "Startup Creative" – ёш ижодкорлар учун микрокредитлар.

Фойдаланилган адабиётлар

1. 1."Ўзбекистонда креатив индустрияни ривожлантириш концепцияси" – Ўзбекистон Республикаси Маданият ва туризм вазирлиги, 2022.
2. "Креатив иқтисодиёт: назария ва амалиёт" – А. Каримов, Тошкент, 2021.
3. "IT-соҳанинг Ўзбекистондаги ривожи" – IT-Park hisobotlari, 2023.
4. "Маданий экспорт: дунё тажрибаси ва Ўзбекистон учун сабоклар" – Xalqaro madaniyat almashinuvi tashkiloti (UNESCO) ma’lumotlari.
5. "Сунъий интеллект ва креатив соҳа" – Global AI Trends jurnali, 2023.
6. "Ўзбекистон киноиндустрияси: статистика ва тенденциялар" – Ўзкинофонд, 2023.
7. Интернет манбалар:
8. - www.creativeuz.uz – "Креатив Ўзбекистон" расмий сайти.
9. - www.it-park.uz – IT-Park Ўзбекистон лойиҳалари.
10. - www.stat.uz – Ўзбекистон статистика қўмитасининг расмий маълумотлари.